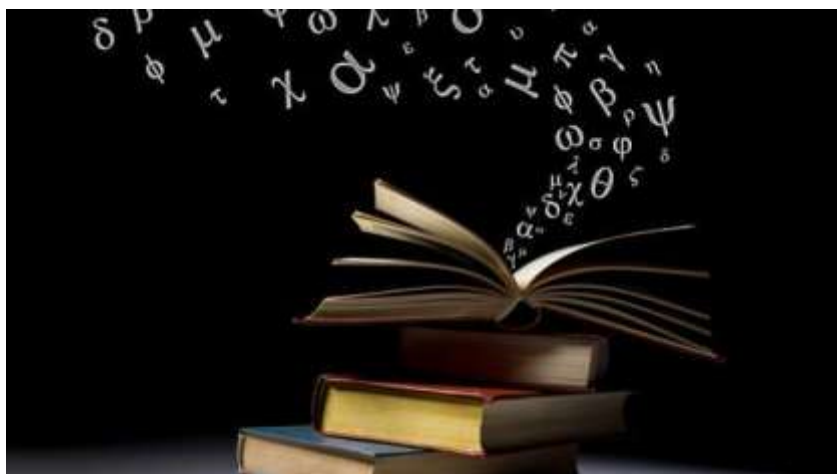

Η σωστή χρήση της ελληνικής γλώσσας

Γράφει ο: Α. Β. Ρούντος, εκπαιδευτικός

«... εσείς (οι Έλληνες)
είστε παράξενοι στη χρήση
της γλώσσας. Διότι μιλάτε
τη γλώσσα που δεν την γράφετε,
ενώ δεν μιλάτε τη γλώσσα
που γράφετε!»
(Ευγένιος Ιονέσκο)

Γλώσσα είναι το μέσο έκφρασης, είναι μέσο σωστής επικοινωνίας και εξωτερίκευσης του εσωτερικού μας κόσμου, καθώς και ο σημαντικότερος κώδικας επικοινωνίας. Έτσι με τη γλώσσα οι άνθρωποι διατυπώνουν τις σκέψεις τους, εκφράζουν τα συναισθήματά τους και συνθέτουν επικοινωνιακές ανάγκες και γλωσσικές τους επιθυμίες: «καθότι γλώσσα δεν είναι ένα απλό αράδιασμα ακατανόητων λέξεων, αλλά είναι αυτή που υπόκειται σε συντακτικούς και γραμματικούς κανόνες» (Μπαμπινιώτης).

«Γλώσσα είναι κύμα ζωής. Είναι πρώτα απ' όλα ένστικτο. Είναι πνευματική ενατένιση. Είναι επιστήμη και εντάρφηση πνευματικών αγαθών και φιλοσοφικών ιδεών. Χωρίς αυτή η ανθρώπινη γνώση θα ήταν ανύπαρκτη, ίσως ανάκατη και συγκεχυμένη. Γι' αυτό η γλώσσα είναι το μοναδικό αγαθό που μας ανήκει εφ' όρου ζωής». (Μανώλης Τριανταφυλλίδης).

Σύμφωνα δε με απόψεις γλωσσολόγων, η ελληνική γλώσσα αποτελεί τον σπουδαίο φορέα της όλης διανοητικής και πνευματικής δραστηριότητας του ανθρώπου που αντικατοπτρίζει τον εσωτερικό μας κόσμο και έτσι μέσω αυτής εξωτερικεύεται. Γλώσσα είναι ο κόσμος μας, είναι η ίδια η εξέλιξη της Πατρίδας μας με βαθιές ρίζες μέσα στους αιώνες.

ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ: Είναι αυτές που σχηματίζουν τη γλωσσική έκφραση, είναι αυτές που αλλάζουν τα διάφορα νοήματα, έχουν τις δικές τους ανάγκες και δημιουργούν το δικό τους πλούτο, τον λεξιλογικό θησαυρό - όπως λέγεται - και έχουν το δικό τους κόσμο.

Κάθε λέξη πάλι έχει τη δική της ιστορία. Οι λέξεις θα 'λεγε κανείς είναι σαν τα ποιήματα που είναι πολυσήμαντα για την αλήθεια τους. Μελετώντας τις λέξεις και αναζητώντας την ψίχα τους, νιώθεις ότι βυθίζεσαι σ' έναν κόσμο άγνωστο και φανταστικό. «Τα παιδιά παίζουν με τη γλώσσα και αυτό είναι κάτι το συναρπαστικό, γιατί ύστερα αρχίζει η περιπέτεια της γραπτής έκφρασης, αντλώντας δυνάμεις από τις λέξεις και αυτό είναι πολύ ωφέλιμο. Όμως συμβαίνει πολύ συχνά - όσο αφορά στη γλώσσα - τα παιδιά να μπαίνουν από το παράθυρο, αντί να μπαίνουν από την πόρτα» (Ροντάρι)

Με τη φαντασία και τις σωστές λέξεις πολεμάς όταν γράφεις! «Η ιστορία μιας λέξης είναι σπουδαιότερη από την ιστορία μιας πολεμικής εκστρατείας». (Ευγένιος Τριβιζάς). Όπως δε έγραψε ο Νίκος Καζαντζάκης (αναφορά στο Γκρέκο): «Η κάθε λέξη στην (ελληνική γλώσσα), είναι ένα σκληρό τσόφλι, που κλείνει μέσα της δύναμη εκρηκτική. Για να βρεις τι θέλει να μας πει, πρέπει να την αφήσεις να σκάσει σαν την οβίδα μέσα σου, για να σου φανερώσει τι εννοεί!»

Ενώ ο Εθνικός μας ποιητής, ο Διονύσιος Σολωμός έγραψε στο συγκλονιστικό ποίημα: «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», εκείνον τον ανεπανάληπτο στίχο: (... μήγαρις έχω στο νου άλλο, πάρεξ ελευθερία και ΓΛΩΣΣΑ).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ: Πολλές είναι οι ευθύνες και τα αίτια του γλωσσικού φαινομένου της εποχής μας, όπου οι νέοι μας - και όχι μόνο - αδυνατούν να εκφράσουν τις σκέψεις τους με σωστά φραστικά σχήματα και πλούσιο λεξιλόγιο. Έτσι οι νέοι μας και όταν ακόμα έχουν αξιόλογες σκέψεις και πλούσιες εμπειρίες, δυσκολεύονται να τις εκφράσουν ή και τις εκφράζουν λανθασμένα. Αυτή δε η γλωσσική δυσχέρεια γίνεται περισσότερο αντιληπτή στο γραπτό τους λόγο. Έτσι, ασυνταξίες, ελλειπείς προτάσεις, φτωχό λεξιλόγιο, επαναλήψεις μιμητικών φράσεων και εκφράσεων, «εισαγόμενων λέξεων», και πολλές νοηματικές ασάφειες και άλλα γλωσσικά «μαργαριτάρια» είναι αυτά που συνήθως «κοσμούν» τα γραπτά κείμενα των περισσότερων νέων μας.

Η **ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ** δε των παραπάνω γλωσσικών εκφραστικών δυσχερειών, που θα πρέπει να σημειώσουμε εδώ, πως οφείλονται στον τρόπο ζωής που διαμορφώνουμε εμείς οι ενήλικες, η κοινωνία, η οικογένεια, το σχολείο, τα ηλεκτρονικά μέσα όπως το ίντερνετ κ.λπ. που συντελούν στην ανυπαρξία διαλόγου και ανθρώπινης ζεστής επικοινωνίας μεταξύ τους.

Η ορθή προφορική έκφραση των παιδιών ξεκινάει από το άμεσο περιβάλλον και την οικογένεια, με την άσκηση της μητρικής γλώσσας, από τις παρέες και τα παιχνίδια της, οπωσδήποτε στο σχολείο και στην τάξη.

Έτσι τα παιδιά από τη νηπιακή ακόμα ηλικία ασκούνται και εθίζονται στην έκφραση, όταν περιγράφουν και επαναδιηγούνται ιστοριούλες και παραμύθια που άκουσαν στο σχολείο και στο σπίτι. Με αυθορμητισμό και φυσικότητα τα παιδιά ανακοινώνουν αυτά που είδαν ή που διάβασαν και που τους συγκίνησε και τους προβλημάτισε. Να ασκούνται οι μαθητές από τους εκπαιδευτικούς, να ελέγχουν και να κριτικάρουν αυτά που βλέπουν και ακούνε, να συγκρατούνε τα βασικά σημεία προς δική τους χρήση.

Ακριβώς εκεί έγκειται η «μαγκιά» και η «μαεστρία» του κάθε εκπαιδευτικού, στο να βοηθήσει τους νέους να γίνουν ενεργοί συζητητές και ακροατές, να γίνουν ικανοί να

βάζουν σε λειτουργία τους μηχανισμούς εγρήγορσης της προφορικής έκφρασης και επικοινωνίας.

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ: Σίγουρα θα 'λεγε κανείς πως από τις αποτελεσματικότερες μορφές της προφορικής έκφρασης και επικοινωνίας των μαθητών για τη γλωσσική προαγωγή τους, είναι οπωσδήποτε ο ελεύθερος διάλογος - και όχι ο μονόλογος - είναι η συζήτηση όχι βέβαια η άκριτη ούτε να γίνεται διάλογος για τον διάλογο! Τα παιδιά ν' ασκηθούν για να γίνουν από ομιλητές σε καλούς συνομιλητές. Ως ακροατές πάλι να σέβονται τον συνομιλητή τους. Να είναι δε υπομονετικοί, ευγενικοί και να μην διακόπτουν τον συνομιλητή τους, έτσι ώστε να προάγουν τον εποικοδομητικό διάλογο. Ακριβώς το αντίθετο και να μην μιμούνται το «αλαλούμ» της φωνασκίας και του δήθεν «διαλόγου» πολιτών και των διαφόρων «σαρδάμ» που ακούνε στην TV και λεκτικών «εκφράσεων» στις επικοινωνίες τους οι νέοι.

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα στην πατρίδα από την άλλη μεριά, που κατά τους ειδικούς πάσχει από παλαιώση και «γεροντισμό» γνώσεων και νέων μεθόδων, (βλέπε: ρομποτική) για ν' αντιμετωπίσει αυτές τις γλωσσικές και μαθησιακές δυσκολίες των παιδιών, να εφαρμόζει διάφορες μεθόδους και υποστηρικτικούς μηχανισμούς, όπως: την ατομική ή εξατομικευμένη διδασκαλία, την ομαδική ή συλλογική και προ πάντων την ενισχυτική διδασκαλία.

Βαρύνουσα σημασία έχει και η ποίηση, που έχει ως υλικό της τον φυσικό λόγο και τη δημοτική γλώσσα. Η λαλιά της είναι το θεμέλιο της τέχνης και του στοχασμού. Γιατί η ποίηση με τις έντεχνες αναφορές της προάγει τη γλώσσα και κάνει τον λόγο φυσικό, αφτιασίδωτο, αβίαστο και ανυπόκριτο.

Τέλος, με τα μέσα και το εκπαιδευτικό μας σύστημα, οι εκπαιδευτικοί με το έμπυχο (ελλιπές προσωπικό) και ας αμείβονται ελάχιστα δεν θα στοχεύουμε να προετοιμάσουμε «ρήτορες» στην κοινωνία, αλλά Ελληνόπουλα άξια να εκφράζουν και να μιλάνε τη μητρική και ζωντανή δημοτική γλώσσα, με κάποια σχετική άνεση και ορθότητα γραφής. Ελληνόπουλα που θα γνωρίζουν τι λένε και τι γράφουν και εκφράζουν με καθαρή γλώσσα τις σκέψεις τους και ικανότητα στην ομιλία τους.

Είναι μεγάλη η τύχη μας ως Έλληνες και πλούτους πνευματικού αλλά και πρόοδος η γλώσσα μας, αρκεί εμείς οι νεοέλληνες να μην την «ακρωτηριάζουμε» και να μην την «κατακρεουργούμε», όπως έγραψε ο Ρήγας Γκόλφης:

«Πού την τραβάτε (γραμματισμένοι),
τη νέα γλώσσα μόνη της πηγαίνει,
την σέρνετε οπίσω την καημένη,
ενώ αυτή εμπρός γερά πατεί!»

Αφορμή για τη γραφή του παραπάνω άρθρου μου είναι ο προβληματισμός μετά τη μειωμένη απόδοση των υποψηφίων στα φετινές (του 2016) πανελλήνιες στη Νεοελληνική γλώσσα.

Δημοσιευμένο στην Ελευθερία Λαρίσης της 16ης Οκτωβρίου 2016